

<http://uard.bg>

New Knowledge Journal of Science

Списание за наука „Ново знание“

Academic Publishing House "Talent"
University of Agribusiness and Rural Development - Bulgaria

Академично издателство „Талант“
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

UNITED ARAB EMIRATES - PAST AND PRESENT

Petya Velikova

University of Agribusiness and Rural Development – Plovdiv, Bulgaria

Key words:

tourism
economic development
history
culture

Abstract

This article aims to examine the economic life of the population of the United Arab Emirates from the recent past to the present when the state is transformed and becomes the most attractive and highly desirable destination for investors and millions of wealthy tourists from around the world. Throughout this period the life of the Arab population is flowing rapidly, developing agriculture, trade, inland and maritime navigation, the system of education and social life. On the basis of some main sources, the study describes the religion, lifestyle, crafts, holidays of Arab nation, and some of other activities. Interest in this topic is primarily due to the fact that the life of this nation is covered with something like a mystery, with marvelous mystique and the question arises *what were they* - people from fairy tales or ordinary working people living in harsh conditions.

ОБЕДИНЕНИ АРАБСКИ ЕМИРСТВА – МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ

Петя Великова

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

Ключови думи:

туризъм
икономическо развитие
история
култура

Резюме

Настоящата статия има за цел разглеждане всекидневието и развитието на икономиката на населението на Обединените арабски емирства от близкото минало до днес, когато държавата се преобразява и превръща в най-привлекателната и силно желана дестинация за инвеститори и милиони богати туристи от цял свят. През целия този период животът на арабското население е протичал бурно, развивало се е селското стопанство, търговията, речното и морското корабоплаване, системата на образованието, както и общественият живот. Опирайки се на някои основни източници, са описани религията, начинът на живот, занаятите, празниците на арабския народ, както и някои други дейности. Интересът към тази тема е преди всичко поради това, че животът на този народ е покрит с нещо като загадка, с приказна мистика и възниква въпросът *какви са били те* – хора от приказките или обикновени трудеци се хора, живеещи в сурови условия.

ВЪВЕДЕНИЕ

Обединените арабски емирства (ОАЕ) са разположени в Югозападна Азия, на бреговете на Персийския и Оманския залив. Стратегическото

географско разположение на страната на южните подстъпи към пролива я прави важна транзитна точка в транспорта на нефт. ОАЕ имат общи граници с Оман на югоизток и на североизток, Саудитска

Арабия - на юг и на запад, и Катар - на северозапад. Площта на ОАЕ е около 82880 km². Тази стойност е приблизителна, тъй като голяма част от границите на страната преминават през пустинни райони, не са строго определени и са предмет на спорове между отделните страни. Голяма част от крайбрежните райони са заети от пресъхнали солени езера, достигащи далеч навътре в сушата. Най-голямото естествено пристанище е Дубай, но и на няколко други места, като Абу Даби и Шарджа, са изградени пристанища, позволяващи акостирането на големи кораби. В южните и западни части на страната крайбрежната низина преминава в пясъчната пустиня Руб ал-Хали, продължаваща и в Саудитска Арабия. В тези пустинни области са разположени два големи оазиса – Лива на юг и Ал Айн на изток, голяма част от които е на територията на Оман. В източната част на страната се намира планината Хаджар, която изненадва с естествени езера и водопади. Климатът на ОАЕ е сух и горещ. Географското положение на страната е благоприятно - разположена е на прехода между тропичния и субтропичния климатичен пояс. През най-топлите месеци - юли и август, средните максимални температури по крайбрежието надхвърлят 48°C. Средните минимални температури през януари и февруари са между 10°C и 14°C. В края на лятото влажният югоизточен вятър прави крайбрежните области особено неприятни. Средното годишно количество на валежите по крайбрежието е под 120 мм, но в планинските части достига до 350 мм. Дъждовете често падат във вид на кратки интензивни порои, които наводняват сухите през останалото време речни корита, не са рядкост и силните пясъчни бури.

В административно отношение ОАЕ се състои от 7 самостоятелни емирства (княжества). Начело на всяко емирство е шейх. Най-голямото по площ е Абу Даби с 67 хил. кв. км, следвано от Дубай (4 хил. кв. км), Шарджа, Рас ел Хайма, Аджман, Ел Фуджейра и Ум ел Кайвайн. За столичен град е избран Абу Даби, който заедно с Дубай е от най-важните градове за държавата.

В множество документи и източници се прави подробен анализ на различни страни от живота на арабския народ. Настоящото проучване е вдъхновено от труда на швейцарския специалист по ориенталистика Адам Мец, озаглавен „Мюсюлманският ренесанс“. В този монументален труд, написан на основата на извънредно ценни източници, е описан културният разцвет на мюсюлманския свят в края на Х в. и подробно е изследван всекидневният живот в арабския халифат. Друга част от информацията е събрана в резултат от лични наблюдения на автора по време на работен престой в Дубай през последните три години.

НАСЕЛЕНИЕ И РЕЛИГИЯ

Населението на ОАЕ е около 7 млн. души. Официалният език е арабският, но навсякъде се използва и английски. В последните години, благодарение на големия приток на руски туристи, се използва и руският език. Само 10% от жителите са коренно население. Тъй като 96% от населението е мюсюлманско, културата е повлияна от исляма, но не се определя изцяло от него. Толерантността е типична за тази страна, много църкви и индуистки храмове съществуват, има също и азиатски и европейски училища и ресторанти. Правителството с помощта на фондации се е ангажирало с опазването на традиционното изкуство и култура. След основаване на държавата и развитието на образованието в страната се създават 11 обществени библиотеки и 30 културни групи, които изпълняват танци, изложби и церемонии. Основната цел е да се насърчат и подкрепят културните събития както в страната, така и в чужбина.

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ, РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗЪМ И ВОДЕЩИ ОТРАСЛИ

Обединените арабски емирства са бедни на природни туристически ресурси. По отношение на релефа могат да се изтъкнат кораловите рифове по крайбрежната ивица и малки крайбрежни острови. В източните части на страната релефът е планински. Най-високата точка е 1934 метра. Но поради скалистата повърхност и тропичния климат в страната не може да се развива планински ски туризъм. Друг важен природен ресурс са оазисите, където се развива предимно селското стопанство (отглеждат се цитрусови плодове, фурми, дини, пъпеша и други). Оазисите заемат само около 7% от територията на страната, а около 70% от територията на ОАЕ е заета от пустини, където не може да се развиват стопански дейности.

В туристическо отношение изключително важно значение имат антропогенните туристически ресурси. Те са главната предпоставка да се развива туризмът в ОАЕ. Най-голям поток от туристи приемат Абу Даби и Дубай. През 2005 г. на международното летище в Абу Даби са извършени над 7000 полета, а броят на превозените пътниците е 5,466 млн. души. През 2004 г. те са 5,2 млн. д., което е почти двоен ръст спрямо 2001 г., когато са превозени 3,59 млн. души с 65134 полета. От тези показатели се разбира, че туризмът в Обединените арабски емирства прогресира много бързо. В отрасъла се инвестират много средства и скоро той ще има доминиращо значение за развитието на националната икономика. Туризмът в ОАЕ все още изостава спрямо другите развити държави в света, но допринася в голямо отношение за развитието на туризма на Арабския полуостров. ОАЕ трябва да изгради добра маркетингова стратегия за по-нататъшното си развитие, да изгради добра реклама за своя иначе качествен туристически продукт. Също така

правителството трябва да вземе мерки по отношение издаването на визи, тъй като страната все още изисква визи за допускане на чужди граждани. БВП: 192 млрд. \$, БВП на човек: 42 934 \$. Богатството на ОАЕ се основава главно на износа на нефт и природен газ, който формира 33% от БВП на страната. ОАЕ е третият най-голям нефтопроизводител в Персийския залив след Саудитска Арабия и Иран (поради военните действия иракското нефтено производство се мени постоянно и не се отчита). От 1973 г. ОАЕ претърпява пълно преобразуване от беден регион на малки пустинни емирства до модерна страна с висок стандарт на живот. БВП на човек от населението е близък до този на западноевропейските държави, а приходите от петролни продажби и умерената външнополитическа позиция са позволили на държавата да играе важна роля по въпросите, засягащи региона. В последните години правителството търси начини да намери други източници на доходи и да намали зависимостта от нефтените залежи. Сред резултатите на тези усилия е постоянното развитие на туризма, основан на крайбрежни, пустинни и спортни курорти и инфраструктура. Успехът на тези начинания, заедно с други фактори, като сравнително евтините стоки, високите температури, които преобладават през цялата година, инженерните чудеса като Бурж Ал Араб и Палмовите острови, както и добрите отношения със Запада, довеждат до това, че в днешни дни много хора наричат малката държава Хонконг на Близкия Изток.

ПЕТРОЛНАТА ИНДУСТРИЯ

Високите цени на петрола дават на петролните държави уникална възможност да диверсифицират икономиката си. Способността им да се възползват от нея може да има дългосрочни последици не само за тяхното собствено население, но и за цялата глобална икономика. Подобни оценки се основават върху очевидната динамика на икономическото развитие на петролните държави и променящия се институционен ландшафт. Обемът на преките чуждестранни инвестиции в държавите от Персийския залив например е нараснал от 2 млрд. долара през 2001 г. до над 20 млрд. долара през 2005 г. Според експертите тази тенденция е в състояние да интегрира изолираните икономики на тези страни в глобалната икономика и да даде допълнителен импулс на реформите в тях (табл.1). През 2001-2006 г. реалните темпове на икономическия ръст на страните от Персийския залив са около 7%, а на номиналния БВП – около 20% (един от най-високите показатели в света). В инфраструктурата на тези държави вече са вложени над един трилион долара.

Таблица 1. Преки чуждестранни инвестиции в петролните държави от Персийския залив (млн. долари)

Страна	2001	2005	Среден годишен ръст, %
Обединени арабски емирства	1 184	12 000	78,4
Саудитска Арабия	504	4 628	74,1
Катар	296	1 469	49,3
Бахрейн	80	1 049	90,3
Оман	5	715	245,8
Кувейт	-111	250	

Източник: Global Insight, United Nations Conference on Trade and Development, N.Y. 2006

Петролът играе важна роля не само за държавите, където се добива, но и за останалия свят. Икономическото развитие на петролните държави оказва все по-съществено влияние върху потоците на глобалните инвестиции. Усилващите позициите си институции, амбициозните лидери и устойчивостта на петролните приходи, умножени по относително ниските темпове икономическо развитие на западните страни, карат петролните държави все по-често да поглеждат на Изток. Само допреди десетина години инвестиционните интереси на тези държави бяха концентрирани в Северна Америка и Западна Европа. Днес все по-често петролните капитали се инвестират в държави от Азия и Африка, в търсене на по-висока печалба и политическо влияние. Тази тенденция (получаването на петролни приходи на Запад и инвестирането им на Изток) ще позволи на петролните държави да играят ключова роля и във финансирането на такъв мащабен проект като т.нар. „Нов път на коприната“. През периода на бързо увеличаване на петролните цени в средата на 70-те и началото на 80-те години на миналия век, повечето петролни държави не разполагаха с институции, способни да абсорбират шестцифрените показатели на ръста на доходите им. Днес далеч по-твърдата финансова политика и съкращаването на държавния дълг свидетелстват, че правителствата на петролните държави вече притежават достатъчна политическа воля, за да се справят успешно с новия поток на петролни приходи. За периода между 2002 г. и 2008 г. средният годишен обем на приходите от износа на петрол и природен газ, само в страните от Персийския залив, нараства повече от три пъти (от 100 млрд. до 325 млрд. долара). През същия период държавните разходи са нараствали доста по-плавно (със 74%) – от 119 до 207 млрд. долара, и то най-вече в сферите на здравеопазването и образованието.

Успехът на ОАЕ в сферата на икономиката се дължи на големите приходи от нефт и газ и на тяхното правилно използване. Петролните запаси се оценяват на 98,2 милиарда барела, или 9,5% от доказаните световни резерви. Резервите на природен газ се изчисляват на 5,8 милиарда

кубически метра или 4% от общите за света. Това означава, че ОАЕ е четвърта по резерви на природен газ в света. При текущото ниво на усвояване тези резерви ще са достатъчни за над 150 години.

ОАЕ има дълга традиция в селското стопанство. Вода е прокарана под земята до палмови насаждения и малки ниви и тази техника все още се използва и днес. От основаването на ОАЕ през 1971 г. традиционното земеделие се допълва от големи инвестиционни проекти в селското стопанство. Според данни от Министерството на земеделието и рибарството селскостопанската продукция възлиза на над 2 милиарда дирхами годишно. Произвеждат се домати, краставици, патладжани, марули, зеле и животински фуражи. Развити са птицевъдството и говевъдството. Проучванията показват, че голяма част от почвите в страната могат да се използват при условие, че има вода и като резултат е проведена обширна програма за откриване на вода от кладенци. Правителството оказва различни видове подкрепа на фермерите. Голямо внимание се отделя на проектите за многократно оползотворяване на водите.

Откриването на нефт въвежда ОАЕ в индустриалната епоха. Този процес на индустриализация набира инерция след учредяването на Федерацията. Свободните зони играят важна роля в привличането на различни производства. Произвеждат се строителни материали, алуминиеви, химически торове, храни, дрехи, мебели, хартия, пластмаси, стъклени влакна и преработени метали. През 1999 г. броят на фабриките в ОАЕ достига 1695, работят повече от 145 000 души и са вложени инвестиции, оценени на повече от 14 млрд. дирхами. Големи промишлени центрове са Шаржа, Дубай, Абу Даби и Рас Ал Хайм.

ОБЕДИНЕНИТЕ АРАБСКИ ЕМИРСТВА ПРЕДИ И ДНЕС

Годината е 1892. Представете си пустиня, бедни колиби и гладни хора. Племето Бани яс, обитаващо региона от векове, се препитава чрез ограбване на търговски кораби, минаващи наблизо. Голяма част от плякосаните кораби принадлежат на Английската корона (на 100% от англичаните тези големи загуби не им са се нравили много). За да си решат проблема, англичаните и тогавашният емир от клана Ал абу Фаласа сключват пакт и през 1892 г. ОАЕ минават под протектората Кралството. Не е единствената причина - самото географско местоположение е стратегическо в търговско отношение и англичаните са виждали това. След сключване на мирния договор тогавашният емир, който е бил доста далновиден, предприема стъпки за намаляне на мита и такси, която стъпка прави ОАЕ един от важните транспортни и търговски центрове за времето си. За съжаление на англичаните и радост на арабите през 1962 г. биват открити петролни залежи и през 1971 г. англичаните биват „изритани“. По същото време Дубай, Абу Даби и други две

емирства се обединят под названието Обединени Арабски емирства. Само за 40 години Дубай се превръща в това, което виждаме днес. От рибарско селище със сламени и пясъчни колиби днес Дубай е като събднат футуристичен сън. Петлентови пътища, паркове, високи сгради, футуристични хотели, забавления, молове, плажове, огромни комплекси с различно предназначение. Дубай е един от най-безопасните градове в света. Днес екзотичният космополитен град е сърце на деловия и търговски живот на страната и приема на своя територия многочислени посетители, които търсят нови и необичайни впечатления. Дубай се смята за спортната столица на Близкия изток. Там се провеждат значителни международни спортни мероприятия – тенис, голф, езда, ръгби или платноходни регати. Има ски писта с изкуствен сняг. Независимо, че навън е 40°C, на пистата има усещане за истинска зима.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През ХХ век страните от Персийския залив, и по-специално Обединените арабски емирства, са свидетели на коренна промяна в геоикономическия и геополитическия си статут. Това се дължи на един единствен факт – наличието на огромни залежи в и около басейна на Персийския залив. ОАЕ са синоним на висок стандарт на живот и икономически просперитет. Административната столица Дубай е пример за това как една изостанала и предимно пустинна територия може да се превърне в най-привлекателната и силно желана дестинация за инвеститори и милиони богати туристи от цял свят за по-малко от четири десетилетия. Оценявайки стратегическото значение на региона, развитите страни незабавно насочват инвестиции за разработване на петролните находища и нефтопреработвателна инфраструктура. В резултат на пазарните механизми на нефтения пазар си извоюват правото да контролират цената на петрола. Поради своеобразната си структура, специфично историческо развитие и силно влияние на исляма по тези земи традиционализмът се разглежда като феномен. Съчетанието между средновековни социални порядки и най-модерни технологии, съхранените традиционни ценности, наред с главомайващите иновативни инженерни хрумвания и колосалния поток на чуждестранна работна ръка и капитали, е може би

най-контрастният пример за едновременното съществуване на минало и бъдеще, на обмен между Изтока и Запада и на мирния контакт между християнство и ислям в съвременния свят. Изразходвайки своето петролно богатство по западен модел, ОАЕ постигат икономически напредък и завидно висок жизнен стандарт, оптимизират социалната сфера и системата на образованието, като наред с това се изправят срещу негативните последици, които едно толкова голямо богатство носи със себе си. Арабските нефтени монархии успяват, в различна степен, да се справят с тези предизвикателства. Въпреки че срещат критики,

не бива да се забравя фактът, че населението и управляващият елит правят своя избор в ситуация, в която липсва какъвто и да било исторически опит.

Литература

1. Левков, К. Геоикономика. ЦДО при ВУАРР, Пловдив, 2013.
2. Мец, А. Мусульманский ренессанс. Москва, 1973.
3. UAE Statistics.
4. Global Insight, United Nations Conference on Trade and Development, N.Y. 2006.